

Reactie consultatie Verbod op het gebruik van stroomstootapparatuur.

In uw nota van toelichting, onder de inleiding, wordt gesteld dat eerst de gedachte was dat welzijnsaantasting door gebruik van stroom kon worden weggenomen, maar dat bij uitwerking van de voorwaarden bij uitzondering op het verbod duidelijk werd dat voldoende deskundigheid de risico's op de aantasting van het welzijn van honden niet wegneemt.

Er wordt gesteld dat het problemen geeft om de exact juiste stroomintensiteit te bepalen. Dit gegeven wil ik bestrijden om dat juist stroomgebruik in alles te maken heeft met het op de juiste manier eigen maken en opbouw van stroomapparatuur.

Wil je stroomapparatuur op de juiste manier eigen maken en opbouwen bij de hond zijn de factoren genoemd onder 2. in de nota van toelichting, problematiek van stroomstootapparatuur bij honden, van geen effect.

Hoe behoort stroomstootapparatuur, hierna (stroom)band genoemd, te worden opgebouwd.

Eerst dient de hond eigen gemaakt te worden met de clicker of markerwoord (hierna worden beiden genoemd als clicker). De hond dient te weten dat een click een beloning betekent (positieve bekrachtiging). Oefeningen zoals het terugkomen, zitten, het afgaan, het kijken naar de baas of bv. op de plaats gaan behoren getraind te worden met de clicker tot aan de handhavingsfase. In de handhavingsfase beheerst de hond het gedrag in allerlei situaties en zal via interval beloning nog steeds bekrachtigd worden omdat anders extinctie zal optreden.

Daarnaast behoort de hond geleerd te worden met lijndruk om te gaan. Op het moment dat de hond de druk van de lijn voelt, moet hem geleerd worden (vrijwillig toegeven aan de druk) dat het toegeven daaraan hem een 1^e beloning oplevert. In de praktijk gaat het hier in feite dus om twee beloningen. Eerst het wegnemen van de druk van de lijn, dit wordt door de hond als beloning ervaren (negatieve bekrachtiging) en wanneer wordt gereageerd volgt de click en kan de hond zijn 2^e beloning (positieve bekrachtiging) in ontvangst nemen. **Daar gedrag gaat toenemen is hier geen sprake van het corrigeren of afleren van gedrag.**

De eerste stap in het aanleren van het omgaan met lijndruk geschiedt simpelweg door een pup/hond die voorloopt met lichte druk te stoppen en deze lichte druk te laten voortduren tot de hond uit eigen beweging toegeeft aan de druk, is 1^e beloning gevolgd door een 2^e beloning. De hond zal te allen tijde gehoor moeten geven aan de druk, simpelweg daar de druk anders niet wegvalt. Dit is een handeling die de hond geen pijn doet, maar als licht onaangenaam zal worden ervaren. De hond aan deze handeling gewend te laten raken is van belang in situaties van gevaar. Namelijk om bij plotselinge grotere druk in gevaarlijke situaties te voorkomen dat een degelijke handeling als traumatisch ervaren kan worden.

Het toegeven aan druk (licht onaangenaam) valt ook niet onder het gegeven dat gewenning kan optreden. Daar het steeds iets prettigs oplevert, zelfs dubbel, zal van gewenning geen sprake zijn zolang de beloningen die gegeven worden als belonend door de hond worden ervaren.

De volgende stap is om de toegepaste lijndruk ook in andere al bekende oefeningen gaan toepassen. Als voorbeeld geef ik hier de zit oefening. De zit wordt eerst aangeleerd met een voertje boven de neus langs tot de hond uit eigen beweging gaat zitten, dit gedrag wordt beloond/bekrachtigd met bv. een voertje. De oefening zit wordt in alle stappen beoefend tot het goed onder commando staat en met juist gebruik van de clicker in dit gehele proces en het geven van beloningen. Dan gaat tijdens

het geven van het commando er een lichte lijndruk naar boven het hoofd evenals het gegeven van een lichte druk met de hand op de achterhand. Doordat de hond de oefening goed kent en de druk minimaal is, zal de hond ook hier weer vlot gaan zitten en is zal de negatieve bekrachtiging gevolgd de positieve bekrachtiging wederom van toepassing zijn. Wanneer de hond aan dit samengaan van commando en druk vlot en direct overgaat, of gaat voorkomen door de oefening zeer snel uitvoeren na het horen van het commando, gaan we deze oefening ook doen zonder commando en met enkel gebruik maken van de druk laten plaats vinden. Wanneer de hond het voorgaande heeft begrepen, dient de hond vlot en direct aan de druk te geven op het moment dat de handelingen ervaren worden.

Als men dan naar de oefening zit kijkt dan kan de hond in 3 verschillende situaties beloond worden. Namelijk als eerste situatie wordt de hond een commando tot zit gegeven, de hond ontvangt 1x een beloning door middel van het positieve bekrachtigen. In de 2^e situatie is daar het commando gevolg door het geven van lijndruk/handdruk, gevolgd door de dubbele beloning (negatieve bekrachtiging + positieve bekrachtiging). En in de 3^e situatie dat de hond geen commando krijgt maar enkel de lijndruk/handdruk. Ook hier volgt de dubbele beloning.

Het opbouwen van alle oefeningen kan op dezelfde wijze toegepast worden als omschreven bij de oefening zit. Het opbouwen van de oefeningen zowel met gebruik van de positieve bekrachtiging en negatieve bekrachtiging voldoet aan alles als het gaat om het borgen van het welzijn van de hond in dergelijke oefeningen.

Alle oefeningen dienen in diverse contexten geoefend te worden.

De stroomband toepassen in dergelijke oefeningen is de volgende stap. De band wordt bevestigd zoals omschreven in de bijbehorende gebruiksaanwijzing en dient eerst op eigen huid getest te worden. Allereerst dient de stroomintensiteit te worden vastgesteld. Dit gebeurt in een volledig gecontroleerde omgeving, Factoren als hitte, regen, zonnestralen en vochtigheid kunnen hierbij dus worden uitgesloten. Huiddikte en vetweefsel kunnen de gevoeligheid voor de prikkel beïnvloeden en met dat in achtname wordt de stroomprikkel vanuit de laagste stand geïntroduceerd in een situatie dat de hond volledig ontspannen is. De stroomprikkel zal stap voor stap verhoogd worden totdat, door de hond te observeren, zichtbaar wordt dat de hond de stroomprikkel heeft ervaren. Doordat gekozen wordt opbouw in prikkel vanaf onderaf zal de prikkel niet worden ervaren worden als pijn maar als vreemde gewaarwording.

Eigenlijk is deze stap van het eerst ervaren/eigen maken van de band het meest vervelend voor de hond, omdat deze niet controleerbaar en voorspelbaar is voor de hond. Maar daar de intensiteit van de stroomprikkel dusdanig laag is, is hier geen sprake van welzijnsaantasting.

Als de intensiteit van de stroomprikkel is ingesteld kan deze in de al bekende oefeningen samen gaan met het geven van de lijndruk en worden opgeheven op het moment dat de hond uit eigen beweging de druk weghaalt. Bij het toepassen van de stroomprikkel wordt ook weer de drie verschillende wijze van het kunnen uitvoeren van de oefening beoefend. Namelijk als 1^e de oefening enkel door middel van het geven het commando gevolgd door beloning (positieve bekrachtiging) Als 2^e, de oefening met voorafgaand het commando en daarna de lijndruk + stroomprikkel welke door aanpassing van gedrag worden weggenomen gevolgd door de dubbele beloning(negatieve bekrachtiging + positieve bekrachtiging). De 3^e wijze is door middel van het geven het commando gevolgd door stroomprikkel. Het aanpassen van gedag zorgt voor dat de stroomprikkel gestopt wordt (negatieve bekrachtiging) en kan weer worden gevolgd door de positieve bekrachtiging (dubbele beloning).

Doordat alle stappen voor de hond bekend zijn zal ook deze laatste 3^e wijzen kunnen worden uitgevoerd zonder dat er sprake is van welzijnsaantasting. De hond heeft namelijk al in eerder stadium geleerd dat situaties voorspelbaar (commando) en controleerbaar (aanpassing van gedrag, weghalen van druk) zijn.

Als situaties en voorspelbaar en controleerbaar zijn geeft dit geen (blijvende) stress en wordt de hond niet in zijn welzijn aangetast. Wanneer er een hogere stroomintensiteit gebruikt gaat worden in situatie waarbij de hond pijnongevoeliger wordt bv. door hogere aanmaak adrenaline, zal het zelf kunnen controleren van de situatie wederom er voor zorgen dat geen (blijvende) stress wordt ervaren.

Het dragen van de apparatuur zal door deze wijze van opbouw en gebruik niet als negatief of belemmerend worden ervaren. Apparatuur wordt namelijk niet gebruik om gedrag af te leren, maar aan te leren waarbij gebruik gemaakt wordt van beloningen welke door de hond als belonend wordt ervaren.

Situaties die stress kunnen opleveren moeten zowel voorspelbaar als controleerbaar zijn om juist er te voor te zorgen dat dergelijke situatie geen blijvende stress oplevert. Het ervaren van wat stress, welke kortdurend is, zal mede bijdragen dat het stress systeem optimaal zijn werk blijft doen.

Het overzicht van onderzoeken is geen van allen gericht op het onderzoeken van wat hierboven omschreven is. Alle onderzoeken zijn gericht op het geven van correcties door middel van stroom en de bewerkstelling van het afnemen van niet gewenst gedrag. In de bovenomschreven wijze van aanleren en gebruiken is het gebruik juist gericht om gewenst gedrag toe te laten nemen. Wil men werkelijk kunnen stellen dat de stroomband zelfs onder deskundig gebruik een risico vormt voor het welzijn van de hond, dan zal de wijze zoals bovenomschreven is, eerst dienen te worden onderzocht.

Ik wil graag verder onderzoek naar gebruik van de stroomband gericht op het toenemen van gewenst gedrag omdat mijns inziens het een humaan hulpmiddel is waar ook op (grote) afstand gebruik gemaakt kan worden en elke hond de vrijheid van vrijheid mag kunnen blijven ervaren.

Tevens kan de stroomband juist door deze wijze en het ervaren van een dubbele beloning ook ingezet worden bij behandeling van angst- en probleemgedrag.

NIET om de stroom te gebruiken op de uitingen van het angst- en probleemgedrag maar juist om gedrag dusdanig te kunnen oefenen en dubbel te kunnen bekrachtigen waar men op kan terugvallen in situaties waar de hond angst of een probleem ervaart. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het laten kijken naar geleider op commando. De hond kan dan gaan ervaren dat het kijken zorgt voor communicatie tussen geleider en zichzelf, waarbij de hond kan beïnvloeden dat hij uit een situatie gehaald kan worden die als spannend of als vervelend wordt ervaren. Of bijvoorbeeld bij onverwachts heftig uitvalgedrag de hond kan worden teruggedroepen naar de geleider en voor de geleider zal plaatsnemen met rug naar de prikkel.

Juist door ook het kunnen gebruik maken van de negatieve bekrachtiging, ook op afstand door middel van de stroomband, is men niet enkel afhankelijk van het belonend effect van de beloning die gegeven wordt als positieve bekrachtiging. Want waar iets lekkers, een bal of andere beloning in gewone situaties of situaties geoefend met afleiding als belonend ervaren worden geldt dit niet altijd voor extremere situaties.

Onder 5. van de 7 AIK vragen stelt u dat politie en krijgsmacht honden succesvol heeft ingezet die zijn getraind zonder het gebruik van de stroomstootapparatuur. Daarbij stelt u dat honden succesvol getraind kunnen worden met belonende methoden. Stroomstoten bij honden, stelt u, zijn in beginsel dan ook niet noodzakelijk. Wanneer kunnen stroomstoten dan wel noodzakelijk zijn? Duidelijk is dat dit noodzakelijk kan zijn als belonende methoden, waarin geen gebruik gemaakt wordt van stroomstoten, dus niet voldoen. De beloning wordt in dergelijke situatie niet als beloning ervaren. Daardoor is het niet altijd mogelijk om honden in te zetten zonder het gebruik van stroom. Dit geeft gelijk de beperking van belonende methoden, waarbij geen gebruik gemaakt wordt van stroomstoten, aan. Een beperking die belonende methoden, waarin **WEL** gebruik mag worden gemaakt van stroomstoten (beloning door middel van negatieve bekrachtiging), niet kent.

Onder 4. van de 7 AIK vragen stelt u dat wanneer gebruik van stroomapparatuur sterk zal verminderen er meer gebruik zal worden gemaakt van niet-bestaaffende leermethoden, welke het welzijn van de honden zal verbeteren.

Om niet-bestaaffende leermethoden te kunnen toepassen is kennis nodig. Kennis nodig van de leerprincipes en over hoe een hond te kunnen lezen als het gaat om situatie van stress (angst, pijn en agressie). Wanneer er geen kennis is, kan zelfs door het gebruik van clicker en het geven van positieve beloningen ook welzijnsaantasting plaats vinden.

Ook hebt u duidelijk op social media niet gevolgd de reactie op het eventuele verbod binnen de hondensport. Minister Schouten heeft in een vergadering van december 2019 aangegeven, dat er ook een tijd was voor de stroomband. Die tijd heb ik binnen de hondensport ook meegemaakt en geloof me, naar deze tijd moet je echt niet terug willen, dan is zelfs het verkeerd gebruiken van de stroomband nog humaner. Er wordt op social media met regelmaat aangegeven de diverse eerder gebruikte marteltuigen weer te voorschijn te halen. En helaas is handhaving op overtreding van de Wet Dieren zowel door dergelijke verenigingen zelf alsook door politie iets wat nagenoeg niet mogelijk is. Enerzijds door veelal afgesloten terreinen en anderzijds dat bij zichtbare controle of aanwezigheid van vreemden handelingen niet meer worden uitgevoerd waarvan men heel goed weet dat deze niet meer mogen en strafbaar zijn.

Als het om handhaving gaat wil ik u wijzen op het verbod van de prikketting. Iets wat nog met grote regelmaat wordt gebruikt en zichtbaar is in het straatbeeld en training. Over hoeveel veroordelingen spreken we tot op de dag van vandaag?

Regels zijn goed, maar werken alleen als er daadwerkelijk sancties op komen te staan en kunnen komen te staan.

Een verbod op de stroomband zal daarom juist een averechtse werking hebben. Inzetten op kennis is wat wel kan zorgen voor welzijnsverbetering bij honden.

Toen was in de wandelgangen te horen dat, wilde men een stroomband blijven gebruiken in training en andere situaties, men met goed gevolg een aantal cursussen zou moeten hebben gedaan. Ik pleit hiervoor. Dit mogen cursussen zijn van dergelijk niveau dat men de kennis van de leerprincipes juist weet toe te passen en gedrag weet te analyseren. Dit kan zichtbaar gemaakt worden door een theoretisch examen evenals ook praktijk examens. In een praktijkexamen kunnen studenten laten zien dat zij met een clicker een aantal complexe gedragingen kunnen hebben aanleren bij een hond. Door examinatoren kunnen de aangeleerde oefeningen worden beoordeeld. Waarbij tevens gekeken kan worden of de hond tijdens deze oefeningen geen onaanvaardbare stress laat zien. Wil je een clicker en de methode hierachter goed kunnen toepassen dan moet je de leerprincipes begrijpen en kunnen toepassen. Alsook stress (signalen) kunnen herkennen en te voorkomen.

Als deze examens met goed gevolg zijn afgelegd dan zou een vervolg cursus mogelijk moeten zijn. In een vervolgcursus kan begrijpelijk gemaakt worden op welke (humane) wijze een stroomband kan worden geïntroduceerd en gebruikt, zonder aantasting van het welzijn.

Een verbod op de stroomband is het verlies van een prachtig humaan hulpmiddel. Een hulpmiddel waar geen of nauwelijks gebruik van hoeft gebruik gemaakt te worden als **correctiemiddel**. Als correctiemiddel onderken ik de bezwaren welke nu worden gegeven. Door juist dit middel enkel te bezien als een correctiemiddel, verliest de stroomband het enorm potentieel van humaan hulpmiddel om gedrag aan te leren en gedrag te versterken, welke in situaties gebruikt kan worden waarbij enkel een positieve bekrachtigen zijn beperking laat zien.

Wanneer de hond bekend gemaakt is met beide vormen van bekrachtiging dan kan, wanneer de beide vormen van bekrachtiging onvoldoende is in uitzonderlijke situaties, de stroomband ook gebruikt worden als correctiemiddel. Doordat de hond op een humane wijze is eigen gemaakt met de band, in gecontroleerde situaties de schokken op low level heeft kunnen ervaren en deze heeft leren te controleren/beïnvloeden zal een schok ter correctie niet als vreemd of traumatisch worden ervaren. Hij heeft namelijk al geleerd dat hij er invloed op heeft en zal het niet gewenst gedrag stoppen.

Het verlies van de stroomband zou in training van werkhonden, waarbij van gedrag gebruik wordt gemaakt wat op zichzelf al enorm zelfbelonend is, meer belonend dan welke te geven positieve bekrachtiging, betekenen dat juist de eigenschappen waardoor deze honden in de praktijk hun bepalende plaats hebben gekregen, verloren zullen gaan. Iets waarvoor absoluut de rekening betaald gaat worden.

Bronnen:

- Everything you need to know about E Collar Training - Larry Krohn
- The Electric Collar with Michael Ellis
- The Electric Collar with Michael Ellis part 2 - Common Applications of the E-collar